

Doc. dr. Lara Godec Soršak

SLOVENSKI JEZIK 2

P 9: SKLADENJSKA SESTAVA BESEDILA

BESEDILO

iz **1** povedi

=

_____/monološko

(1 sporočevalec)

iz zveze

iz **več** povedi

=

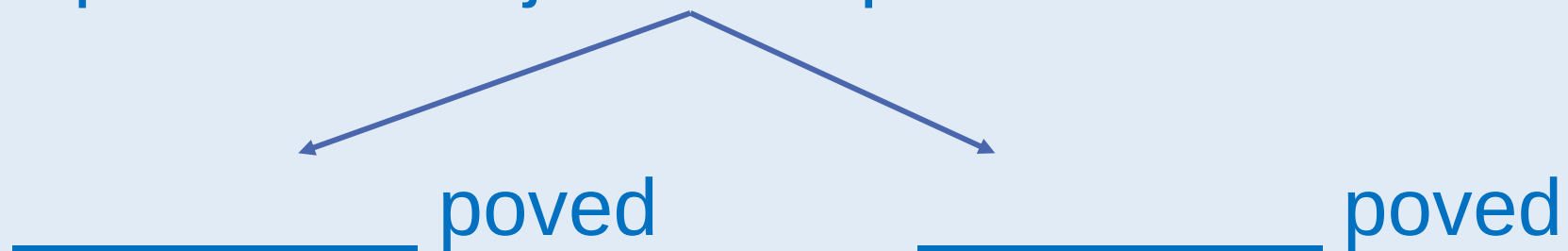
_____/dialoško

(dva sporočevalca)

iz zveze

SKLADENJSKA SESTAVA ZVEZE POVEDI

Zveza povedi sestoji iz dveh povedi:

Ali je z osnovno povedjo povezana:

- _____,
- _____,
- _____?

POMENSKO/LOGIČNO RAZMERJE MED POVEDMA/DEJANJEMA

Vrsta podatka, s katero dopolnjevalna poved dopolnjuje osnovno	Pomensko/logično razmerje med povedma
še ena _____ teme <i>Nosorog ima en rog ali dva na nosu in debelo kožo po vsem telesu. Dolg je več kot tri metre.</i>	
_____ ali _____ dejanj <i>Sosedov pes je pritekel izza grmovja. Ugriznil me je v nogo.</i>	
_____ ali _____ nastanka teme <i>Babica je padla. Sunkovito je ustavila svoje kolo. Babica je sunkovito ustavila kolo. Padla je.</i>	

POMENSKO/LOGIČNO RAZMERJE MED POVEDMA/DEJANJEMA

Vrsta podatka, s katero dopolnjevalna poved dopolnjuje osnovno	Pomensko/logično razmerje med povedma
<u> </u> s temo <i>Po uradnih podatkih je 48 % Slovencev predebelih. Vendar se tretjina svojih odvečnih kilogramov ne zaveda.</i>	
<u> </u> trditve/presoje <i>Lidija je že doma. Videla sem odprta vrata hiše.</i>	
<u> </u> <i>Preiskovalci na truflu niso našli znakov nasilja. Torej je planinec umrl naravne smrti.</i>	

POMENSKO/LOGIČNO RAZMERJE MED POVEDMA/DEJANJEMA

Vrsta podatka, s katero dopolnjevalna poved dopolnjuje osnovno	Pomensko/logično razmerje med povedma
<u> </u> /čemu je nastalo dejanje <i>Jutri bom šla v Ljubljano. Rada bi si ogledala božično okrasitev.</i>	
<u> </u> , pod katerim bi se uresničilo dejanje <i>Vbod injekcijske igle ni vedno boleč. Le medicinska sestra ga mora pospremiti z nasmehom.</i>	

POMENSKO/LOGIČNO RAZMERJE MED POVEDMA

Izraženost pomenskega razmerja

s posebno besedo

ni izraženo, je _____

S KATERIMI VEZNIKI, PREDLOGI, PRISLOVI IZRAŽAMO POMENSKO RAZMERJE V ZDRUŽENI POVEDI?

Veznik, predlog, prislov	Razmerje
vejica, in, ter	naštevalno
<i>Deklice so pekle palačinke in (hkrati) prepevale. Medtem ko so deklice pekle palačinke, so prepevale. Ko so deklice pekle palačinke, so prepevale. Med peko/pečenjem palačink so deklice prepevale.</i>	časovno – istočasnost

S KATERIMI VEZNIKI, PREDLOGI, PRISLOVI IZRAŽAMO POMENSKO RAZMERJE V ZDRUŽENI POVEDI?

Veznik, predlog, prislov	Razmerje
<i>Deklice so pripravile maso za palačinke in potem so v ponev vlile nekaj kapljic olja.</i> <i>Potem ko/Ko so deklice pripravile maso za palačinke, so ...</i> <i>Preden so deklice v ponev vlile nekaj kapljic olja, so pripravile maso za palačinke.</i> <i>Po pripravi mase za palačinke, so deklice vlile nekaj kapljic olja v ponev.</i> <i>Pred peko palačink so deklice pripravile maso za palačinke.</i>	časovno – neistočasnost

S KATERIMI VEZNIKI, PREDLOGI, PRISLOVI IZRAŽAMO POMENSKO RAZMERJE V ZDRUŽENI POVEDI?

Veznik, predlog, prislov	Razmerje
<i>Simon je zamudil zadnjo vlečnico, zato se je peš odpravil v dolino.</i> <i>Ker je Simon zamudil zadnjo vlečnico, se je peš odpravil v dolino.</i> <i>Simon se je peš odpravil v dolino, ker je zamudil zadnjo vlečnico.</i> <i>Zaradi zamude zadnje vlečnice se je Simon peš odpravil v dolino.</i>	vzročno-posledično

S KATERIMI VEZNIKI, PREDLOGI, PRISLOVI IZRAŽAMO POMENSKO RAZMERJE V ZDRUŽENI POVEDI?

Veznik, predlog, prislov	Razmerje
<i>Deževalo je, a vseeno sem šla na sprehod s psom.</i>	protivno
<i>Lidija je že doma, saj sem videla odprta vrata hiše.</i>	pojasnjevalno
<i>Preiskovalci na truflu niso našli znakov nasilja. Torej je planinec umrl naravne smrti.</i>	sklepalno

S KATERIMI VEZNIKI, PREDLOGI, PRISLOVI IZRAŽAMO POMENSKO RAZMERJE V ZDRUŽENI POVEDI?

Veznik, predlog, prislov	Razmerje
<i>Trgovci so znižali cene, da bi pridobili več kupcev. Tone je prišel, da bi nam povedal veselo novico. Tone nam je prišel povedat veselo novico.</i>	namerno
<i>Če izpolnjujete pogoje, se lahko vpišete na fakulteto. Ob izpolnjevanju pogojev se lahko vpišete na fakulteto.</i>	pogojno

POMENSKA POVEZANOST POVEDI

- **Kako je druga poved pomensko povezana s prvo?
Združite povedi v enostavčne.**

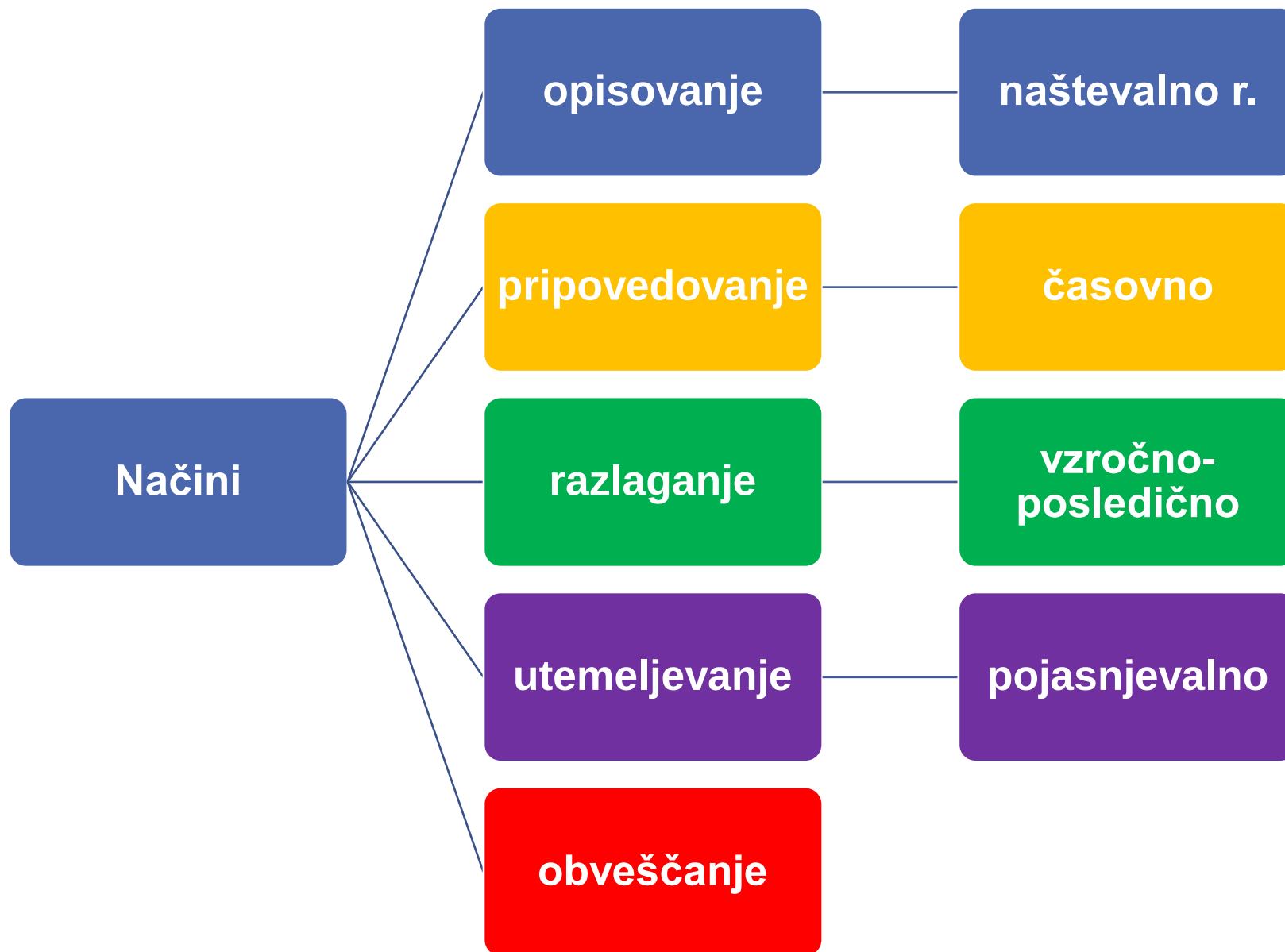
Vrnili so se s Trekinga po Nepal. Pripovedovali so nam o svojih doživetjih.

Danes si že tretji moški, v katerega sem se zaletela. Moški ste res slabi vozniki.

Solata je po mojem mnenju najbolj zdrava vrsta zelenjave. Spodbuja boljše delovanje prebavnih žlez, pomaga pri zaprtju in glavobolu ter pomirja živce.

Zvečer se je nenadoma zelo ohladilo. Od sopotnikov sem si sposodil nogavice in pulover.

NAČINI RAZVIJANJA TEME

SLOVNIČNA POVEZANOST POVEDI

Pripravljenost otroka za vstop v šolo ugotavlja komisija. Komisijo imenuje ravnatelj. Komisijo sestavljajo šolski zdravnik, svetovalni delavec in vzgojitelj oz. učitelj. Ugotovitve komisije morajo biti staršem sporočene najmanj tri mesece pred začetkom pouka. Na odločitev komisije je možna pritožba.

Domov smo se pripeljali umazani. Kar umazani smo sedli za mizo.

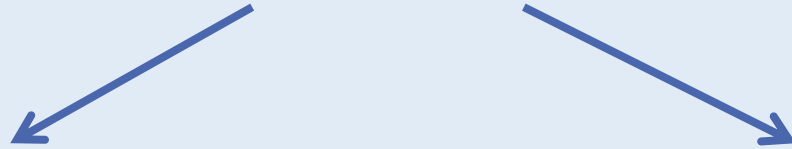
- Ali je ta način ustrezen? V katerih besedilih/sporazum. okoliščinah pa je?

SLOVNIČNA POVEZANOST POVEDI

Ponovljeni podatek lahko izrazimo:

- z **isto besedo**, npr. _____
- s **sopomenko**, npr. _____
- z **nadpomenko**, npr. _____
- s **parafrazo/pomenskim opisom**, npr. _____
- z **osebnim** zaimkom, npr. _____
- s **svojilnim** zaimkom, npr. _____
- s **kazalnim** zaimkom/prislovom, npr. _____
- z **izpustom/osebno glagolsko obliko**, npr. _____
- z **oziralnim** zaimkom **ki**, npr. _____

SLOVNIČNO RAZMERJE V ZVEZI POVEDI

(anaforičnost)

(kataforičnost)

(anafora)

(katafora)

Kupili bomo pralno-sušilni stroj. Tega smo si že dolgo želeli.

Takole bomo naredili. Vaša naveza bo šla čez Planiko, naša pa čez Kredarico.

AKTUALNOSTNA POVEZANOST POVEDI

- Kateri aktualnostni del osnovne povedi je v izhodišču dopolnjevalne povedi (I_2)?

Andrej je odpotoval na Irsko. Tam bo ostal tri mesece.

Andrej je odpotoval na Irsko. Tega smo se že dolgo bali.

Andrej je odpotoval na Irsko. Ta fant je pravi popotnik.

VIRI IN LITERATURA

- Ahačič, K. (2017). *Slovnica na kvadrat*. Ljubljana: Rokus Klett.
- Križaj, M., idr. (2020). *Na pragu besedila 3 – izdaja s plusom. Učbenik za slovenski jezik v 3. letniku gimnazij in srednjih strokovnih šol*. Ljubljana: Rokus Klett.
- Križaj, M., in Bešter Turk, M. (2018). *Jezikovni pouk: čemu, kaj in kako?*. Ljubljana: Rokus Klett.
- Toporišič, J. (2000). *Slovenska slovnica*. Maribor: Založba Obzorja.
- *Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina*. (2018). Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.